

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Hai, ngày 23/06/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 112: Vì sao không chuyển đổi được?

Người xưa từng nói: “*Tánh tương cận, tập tương viễn*”, tập là thứ ô nhiễm từ bên ngoài còn bản tánh của chúng ta là thuần tịnh, thuần thiện. Sự chuyển đổi trong tu học chính là chuyển đổi tập khí phiền não của chính mình, chuyển đổi tập tánh của bản thân. Vậy tại sao chúng ta không thể chuyển đổi? Nguyên nhân chính là do không thật làm, nếu có làm chỉ là làm cho dễ coi, làm một cách màu mè, gọt mình, gọt người.

Tập khí chính là tập nhiễm từ bên ngoài. Thay đổi tập khí cũng giống quá trình cai nghiện. Một người nghiện, sau khi đã giác ngộ, họ cương quyết thay đổi và không nghiện trở lại nữa. Trước đây, khi tôi đi làm công trình, trong túi tôi lúc nào cũng có một gói thuốc. Tôi cùng hút với mọi người cho vui nhưng sau đó, tôi thường biếu gói thuốc đó cho bác hàng xóm kế bên. Người nhà không thích tôi hút, bản thân tôi thấy không tốt nên tôi không hề bị nghiện.

Thời gian dài làm công trình, việc rượu chè thuốc lá, ngày nào cũng gần gũi nhưng tôi không bị nghiện. Tôi từng nghĩ rằng tôi luôn phải uống một chút cà phê, tuy vậy, đã từ lâu tôi cũng không uống. Đến bây giờ, tôi chẳng nghiện cái gì. Cho nên, tập khí là do chính mình huân tập và nếu mình muốn thì sẽ thay đổi được. Ví dụ như để đối trị với tập khí lười biếng thì phải siêng năng, tinh tấn. Đối với bất kỳ công việc gì có biểu hiện lười biếng, lui sụt, ngán ngẫm thì phải cố gắng làm việc đó gấp đôi. Chẳng hạn như nếu trước khi làm một đám cỏ mà thấy ngại, thấy ngán thì chúng ta phải làm hai đám cỏ. Tập khí là chẳng qua chỉ là thói quen, hoặc là thói quen tinh tấn, hoặc là thói quen lười biếng giải đãi.

Từ sự phân tích này, chúng ta phải biết vì sao chúng ta không chuyển đổi được tập khí? Lý do là vì chúng ta luôn đầu hàng, luôn chịu thua tập khí. Trong năm dục “*Tài Sắc Danh Thù*”, hề đụng đâu thì chúng ta dính đó, hề đụng đâu thì hám hay mê muội đó nên không có cách gì chuyển đổi được. Người có thể chuyển đổi được là do họ thật làm. Nếu không thật làm, hoặc làm cho dễ coi, hoặc làm để khoe với người khác thì không có cách gì chuyển đổi được, chỉ là hại mình hại người.

Cho nên người tu hành dần dần phải chuyển đổi được các tập khí xấu ác của mình, tuy vậy, có những người niệm Phật, dần dần lại chuyển đổi trở thành không còn niệm Phật nữa. Trước đây có một nhóm ở Huế, ngày ngày đi phóng sanh, thế nhưng, đến bây giờ họ cũng bỏ cả niệm Phật. Rất nhiều người niệm Phật ở nhiều địa phương đều rơi

vào hiện tượng này. Vì sao vậy? Vì họ ảo danh ảo vọng, chỉ làm cho dễ coi, không phải thật làm.

Họ không phải thật vì thương yêu, thật vì muốn cứu giúp chúng sanh. Nếu thật thương yêu, thì không chỉ phóng sanh mà chính bản thân mỗi người phải chân thật thay đổi. Mỗi cá nhân là một chúng sanh cần được độ, vậy mà chính mình không thay đổi, vẫn cứ tham, vẫn cứ tự tư tự lợi, vẫn cứ ảo danh ảo vọng hay vẫn muốn lấy đồ của người khác, chiếm dụng đồ của đại chúng. Đây mới là điều đáng sợ!

Vậy chúng ta là người học Phật, Phật thì xa xôi quá, không ai dám mắng Ngài. Nhưng đeo mác học theo Hòa Thượng Tịnh Không mà sống như vậy thì sẽ có người mắng Ngài: *“Hòa Thượng Tịnh Không dạy mấy người như vậy sao!”* Các huynh đệ đi theo tôi, giống tôi, sẽ không tùy tiện nhận của ai cái gì, cho cũng không lấy chứ đừng nói là tự động lấy. Hòa Thượng dạy rằng: *“Nhận ân huệ thì bán tự do”*. Cha mẹ mình, thầy cô tặng mình là sự vô tư vô cầu còn thế gian này, bất cứ ai tặng cái gì thì đều có lý do hết.

Do đó, chúng ta rất may mắn vì ngày ngày được học tập, được Hòa Thượng nhắc nhở, nhờ đó mà đề cao cảnh giác, tránh tình huống ban đầu thì học Phật, sau một thời gian ngắn thì học theo Ma danh lợi, Ma ảo danh ảo vọng, Ma hưởng thụ, Ma ngạo mạn. Đồng thời tránh việc bản thân không có chút tài năng mà cứ nghĩ mình tài năng hơn người.

Chúng sanh đang rất cần chúng ta giúp đỡ. Chỉ cần chúng ta làm một chút việc, chưa cần máu đổ đầu rơi như các anh hùng thì đã có biết bao nhiêu trẻ được lợi ích. So với các anh, chút mệt nhọc của chúng ta đã có ô tô và nhiều thiết bị hiện đại hỗ trợ. Năm nay mọi trại hè đều có màn hình led lớn nhằm giúp các con có thể xem được nhiều tiết mục ở các nơi khác. Đến với trại hè mà như đến một lễ hội lớn. Hôm qua, trại hè ở Hà Giang vừa kết thúc. Các con được học cách làm tốt vai trò người con, làm tốt vai trò người học trò, làm tốt năm điều Bác Hồ dạy.

Vậy từ đây, chúng ta hãy quán chiếu xem mình có tài năng, năng lực gì mà được đứng vào hàng ngũ những người đang giúp ích cho chúng sanh? Liệu ngày ngày mình đang giúp ích cho bản thân mình hay cho người? Phải chăng mình đang nương nhờ vào sự giúp ích của người khác? Thử hỏi như vậy xem có thấy hổ thẹn không? Rồi chúng ta còn đặt câu hỏi là vì sao bản thân mình không thay đổi được? Chắc chắn câu trả lời là vì chính mình chưa nỗ lực.

Hòa Thượng dạy rằng ngày ngày Phật Bồ Tát Thánh Hiền đi ban phát ân huệ cho người khác, còn mình thì ngày ngày chờ nhận ân huệ. Nếu vậy, làm sao mình có thể chuyển đổi được tập khí của mình. Hòa Thượng nói: ***“Hoàn cảnh ngày nay, tiến tiến, thoái thoái. Làm thế nào để giữ gìn mà không lui sụt, không thoái lui? Phải Y giáo***

phụng hành-Nghe lời dạy mà làm theo. Muốn vậy, ngày ngày không thể không nghe Kinh nghe pháp.”

Y giáo phụng hành, nghe lời làm theo chính là luôn tư duy rằng trên mình có thầy, trên thầy có thầy, trên thầy có thầy nữa. Phải có một sự truyền thừa miên mật như vậy. Nếu lúc nào mình cũng “*mục hạ vô nhân*” – trong mắt không có người thì không có cách gì để chuyển đổi được. Hòa Thượng trong bảy mươi năm thuyết pháp, ngay cả khi Ngài đã 80-90 tuổi, lúc nào Ngài cũng nói: “*Thầy tôi nói thế này, thầy của tôi nói thế kia*”. Đây là yếu tố thành công!

Chúng ta chẳng có ai nhắc nhở, cứ ngỡ mình là thầy nên mới hư hại. Đệ Tử Quy dạy rất rõ ràng mà chỉ đọc cho vui sao: “*Việc tuy nhỏ, quyết chớ làm. Nếu đã làm thiếu đạo con*”? Chữ “*Đệ tử*” nghĩa là đối với cha mẹ thì đó là người con, đối với thầy cô thì đó là học trò, hàm chứa đầy đủ bổn phận. Có lần, một đứa trẻ nhìn thấy hình tượng Ngài Di Lặc và nghịch ngợm xoa tay lên bụng Phật, thấy vậy tôi liền nói: “*Việc tuy nhỏ*”. Vừa nghe đến đó, đứa trẻ đó liền đứng im bất động. Thật đúng là một câu thần chú! Đứa trẻ này đã sâu sắc thể hội được ý Kinh, tuy nhiên, tuổi trẻ thường hay quên và một khi đã nhắc lại thì liền nhớ ra ngay.

Đệ Tử Quy còn dạy “*Vớ và giày mang chính tề. Nón quần áo để cố định*”, tuy nhiên, có người ngày ngày đọc tụng Đệ Tử Quy mà quần áo, giày dép vẫn để lung tung lộn xộn, vậy họ đọc tụng cho ai nghe? Cho quỷ thần nghe chứ không phải cho chính họ nghe! Người như thế làm sao mà chuyển đổi được? Tập khí phiền não của chúng ta, chúng ta tưởng ở đâu ư? Ở ngay trong tất cả hành động hằng ngày của chúng ta. Cho nên Hòa Thượng dạy rằng muốn y giáo phụng hành thì phải nghe Kinh, nghe pháp.

Người chăm chỉ nghe Kinh nghe pháp thì càng phải nghe lời làm theo, phải chuyển hóa thành những hành động của chính mình. Khi làm bất cứ việc gì thì phải biết thưa hỏi, phải nhớ là: “*Việc tuy nhỏ, chớ tự làm*”. Nếu biết thưa hỏi thì không đến nỗi dẫn đến sai phạm. Tùy tiện tự làm dẫn đến sai phạm thì không đủ phước để bù đắp cho sai phạm đó. Trong một đoàn thể, một người sai phạm một việc, 100 người sai phạm 100 việc, 400 người sai phạm 400 việc thì mọi người thử nghĩ xem việc đó khủng khiếp đến mức nào? Tổn hại tài vật, tổn hại thời gian, công sức và phước báu.

Tuy nhiên, mọi người lại thờ ơ với việc mất phước báu bởi phước báu không có hình tướng, không nhìn thấy như tiền cũng không giống như những con số trong tài khoản ngân hàng. Những con số đó mà tụt giảm thì ai cũng thất kinh hồn vía, lo mà sửa đổi. Phước báu không có hình tướng nên chúng ta hằng ngày không tạo phước lại cứ để cho tổn giảm hết mà không hề hay biết!

Ví dụ như việc tặng rau và đậu phụ, chúng ta luôn phải chú ý rằng đậu và rau mang đi tặng có còn tươi ngon không hay người ta nhận rồi thì không thể ăn được, đành bỏ đi. Nếu để tình trạng này xảy ra thì đáng lẽ chúng ta có thể tạo ra vô lượng phước báu

thì chỉ vì sự lơ là, thất trách mà làm mất đi phước báu trong sinh mạng của chính mình. Cho nên chúng ta học Phật, đọc sách Thánh Hiền thì từng câu từng chữ phải được đặt trong mỗi công việc cụ thể hằng ngày. Sự lơ là, qua loa, không tư duy giáo huấn của Phật, không tư duy lời dạy của Thánh Hiền cho nên không nhìn ra mọi hành động, mọi việc cần phải làm.

Đệ Tử Quy chỉ dạy: *“Áo quý sạch, không quý đắt. Hợp thân phận, hợp gia đình”*. Thân phận chúng ta là thầy cô thì phải ăn mặc thế nào cho phù hợp. Không cần quần áo đắt tiền nhưng cũng không để cho bản thân tùy tiện, bệ rạc. Hôm qua, tôi thấy hình ảnh tại trại hè, có thầy cô mặc áo không cúc thùng nên phía sau nhìn rất thùng thình, lờ xờ. Khi hướng dẫn trò chơi cho các con, không thể phân biệt là thầy cô hay học trò. Ở bất kỳ vai diễn nào, mình vẫn là thầy, vẫn là cô thì từ ăn mặc trở lên luôn phải giữ vai trò này. Hòa Thượng từng nói: *“Đối với vũ trụ nhân sinh này, cần rõ ràng, tường tận, thấu suốt mọi sự mọi việc, mọi hoàn cảnh.”* Có như vậy, chúng ta càng chuyển thì càng chân thật, càng tương ứng với chư Phật Bồ Tát.

Hòa Thượng nói: *“Ý niệm chuyển rồi, lời nói chuyển rồi, hành động chuyển rồi, vậy thì ta đã chuyển được phàm. Có rất nhiều đồng tu đến nói với tôi rằng việc này nghe thì có đạo lý, thế nhưng vẫn không thể chuyển đổi lại. Vì sao không thể chuyển đổi? Vì trong đời sống hằng ngày, làm việc, ứng đối, thù tạc vẫn để tập khí xấu ác làm chủ. Tất cả đều là cái ta làm chủ”*.

Nếu chuyển đổi được ý niệm, lời nói và hành động thì chúng ta đã chuyển được cảnh giới, không còn là tư cách của phàm phu mà là tư cách của Phật Bồ Tát Thánh Hiền. Tuy nhiên, chúng ta hằng ngày chưa chuyển, thậm chí còn quên mất mình đang có thân phận gì! Chúng ta nghe lời chỉ dạy của Hòa Thượng thì tưởng chừng như rất hiểu nhưng đến khi làm, để chuyển đổi được ý niệm, ngôn ngữ và hành vi thì không đơn giản là bấm nút một cái là xong.

Trước đây tôi từng tặng một lò sản xuất đậu phụ cho một nơi đi lại rất cực khổ. Mọi công việc lắp đặt, chạy đường điện phải đến 12 giờ khuya mới xong. Sau đó, mọi người còn chạy thử một mẻ đậu phụ thật ngon. Vậy mà, công việc lắp đặt vừa hoàn tất lúc đêm khuya thì sáng ngày hôm sau, người nơi đó gọi điện cho tôi, nói là không làm được, yêu cầu tôi chuyển dây chuyền này đi nơi khác. Có lẽ họ nghĩ rằng việc làm đậu phụ rất nhàn hạ, chỉ là bấm nút, ai ngờ cũng vất vả. Đó là phải ngâm đậu hạt, phải xay đậu, phải vắt đậu, phải nấu đậu, phải ép đậu đúng quy trình mới ra sản phẩm.

Cho nên từ chuyển ý niệm, chuyển ngôn ngữ, chuyển hành động là cả một quá trình dài chân thật làm. Làm giả bộ, làm dễ coi thì chỉ một thời gian sẽ không giữ được ở mức bình thường mà còn xấu hơn. Hòa Thượng chỉ ra nguyên nhân không thể chuyển đổi vì luôn để tập khí, để cái ta làm chủ. Danh dự của ta, địa vị của ta, mặt mũi của ta, tất cả là cái ta là động lực chính nên chi phối mọi ý niệm, lời nói, hành động của chính

mình. Thậm chí, chúng ta luôn muốn thay đổi người khác còn bản thân vẫn sống theo tập khí xấu.

Hòa Thượng sách tấn: **“Bồ Tát Phổ Hiền dạy rất hay, Ngài dạy chúng ta hằng thuận chúng sanh. Phương pháp này rất tuyệt diệu! Chúng ta đến thế gian này, chúng ta không phải là chủ, mà chỉ là khách. Đã là khách thì phải tùy theo chủ. Phải hiểu được hằng thuận chúng sanh, tùy hỷ công đức thì mới thoát khỏi sự ràng buộc của cái ta.”** Nếu chúng ta luôn muốn làm chủ thì sẽ gặp chướng ngại, làm khách thì không bị chướng ngại. Khi tổ chức các trại hè, chúng ta luôn nghĩ mình là khách, luôn hòa mình với người, thuận theo phong tục tập quán của người, có chẳng thì chỉ làm tốt hơn những gì mà họ đang có. Đây chính là hằng thuận chúng sanh. Nhờ đó thoát khỏi sự ràng buộc của “cái ta”, như thế chính là đã chuyển đổi được.

Tuy nhiên, ai cũng có quan niệm chủ quan của riêng mình. Vì vậy mà có bao nhiêu lò sản xuất đậu phụ thì có bấy nhiêu cách làm đậu phụ khác nhau, 12 vườn rau có 12 cách làm khác nhau, 21 ngôi trường lại có 21 cách làm khác nhau. Nếu chúng ta là người tài có quan niệm chủ quan thì có thể sẽ mang lại lợi ích chúng sanh. Người bất tài vô dụng mà quan niệm chủ quan quá mạnh thì sẽ gây nên tác hại. Hòa Thượng nói: **“Ngày nay, mỗi người chúng ta đều có một quan niệm chủ quan quá mạnh. Trên Kinh Hoa Nghiêm, không tìm ra một người có quan niệm chủ quan. Đây là một khái thị rất lớn cho chúng ta. Các Ngài vì sao có thể chuyển đổi được? Chính là vì các Ngài dùng chân tâm, dùng tâm chân thành. Chân tâm là lưu lộ từ tánh đức.”**

Trong chân tâm không có những thứ làm chúng ta phiền não, không có ảo danh ảo vọng, không có tự tư tự lợi, không có tham sân si mạn, cũng không có ý niệm hưởng thụ. Hưởng thụ không phải là ăn cái gì đó mà chính là nghe khen thì vui, nghe chê thì buồn. Cho nên, Hòa Thượng tiếp lời: **“Các vị phải ghi nhớ, không có phân biệt vọng tưởng chấp trước là tánh đức. Nếu có vọng tưởng phân biệt chấp trước là đã rời xa tánh đức, thuộc về tập tánh. Vì sao chúng ta không chuyển đổi được? Là vì chính mình không buông xuống được vọng tưởng phân biệt chấp trước. Chúng ta bị những thứ này bao vây, buộc chặt nên học Phật không thể bước vào cảnh giới của Phật, học Thánh Hiền không thể bước vào cảnh giới của Thánh Hiền. Nghĩa lý mà Phật và Thánh Hiền dạy, chúng ta không thể nào tham thấu được.”**

Nếu đã tham thấu lời dạy của Thánh Hiền thì khi làm việc, chúng ta luôn nhớ rằng: **“Việc tuy nhỏ chớ tự làm”**, tức là không bao giờ tùy tiện tự làm. **“Nếu tự làm thiếu đạo con”**, tức thiếu vai trò bổn phận của người học trò, thiếu vai trò bổn phận của người cấp dưới. Chúng ta chẳng những không thể bước vào cảnh giới của Phật Bồ Tát Thánh Hiền, càng không thể tham thấu được lời dạy của các Ngài.

Tham thấu, là ngay trong khởi tâm động niệm, hành động việc làm hằng ngày, chúng ta liền có thể dùng giáo huấn của Phật rà soát xem những việc làm, những khởi tâm đó có vì danh vì lợi không? Chúng ta có đang bị ảo danh ảo vọng thúc đẩy nên

cưỡng cầu mà làm không? Quán sát lại! Chúng ta không thấy tập khí đang sai sử mà chân thật là đang nỗ lực làm vì tất cả chúng sanh, với động lực là từ bi mà xuất phương tiện, với đối tượng là tất cả chúng sanh. Đây chính là chúng ta đang tham thấu.

Hòa Thượng nói: ***“Nếu chúng ta dùng phân biệt vọng tưởng chấp trước của chính mình mà thể hội nghĩa của Kinh thì làm sao có thể thể hội được! Chúng ta làm thế nào để tiếp nhận Phật Kinh? Hằng thuận chúng sanh! Nhưng ai là chúng sanh? Chư Phật Bồ Tát là chúng sanh. Tôi không có thành kiến, bạn nói thế nào cũng tốt. Phải đem thành kiến của mình buông xuống thì chúng ta mới chân thật hiểu được chân thật nghĩa. Nếu chấp chặt thành kiến thì không thể hiểu được nghĩa chân thật.***

“Đối với tất cả chúng sanh, chúng ta không có phân biệt chấp trước. Đối với chư Phật Bồ Tát, chúng ta cũng không có phân biệt chấp trước. Làm đúng như vậy thì đây mới là chân thật buông bỏ phân biệt vọng tưởng chấp trước. Chúng ta coi cái này là tiêu chuẩn, cái kia không là tiêu chuẩn thì đó vẫn là đối đãi, không phải là thật. Tiêu chuẩn nơi chính mình là gì? Là 10 chữ: Chân thành Thanh tịnh Bình đẳng Chánh giác và Từ bi.”

Từ trong tâm “Chân thành, Thanh tịnh, Bình đẳng, Chánh giác, Từ bi” lưu lộ ra tất cả đều thuần tịnh thuần thiện, đều là lợi ích cho chúng sanh, đều chắc chắn tương ưng với những gì Phật Bồ tát đã làm. Đây mới là tiêu chuẩn tuyệt đối. Nếu lấy cái này, cái kia là tiêu chuẩn thì vẫn còn sai./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!